

**Varhaiskasvatuksen tarjoama tuki 0-5-vuotiaille lapsille
ja heidän huoltajilleen koronan aiheuttamien sulkutoi-
menpiteiden aikana keväällä 2020**

Maija Muinonen

Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma
Artikkelimuotoinen
Kevätlukukausi 2022
Kasvatustieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Muinonen, Maija. 2022. Varhaiskasvatuksen tarjoama tuki 0-5-vuotiaille lapsille ja heidän vanhemmilleen koronan aiheuttamien sulkutoimenpiteiden aikana keväällä 2020. Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. 41 sivua

Tutkimuksessa tarkasteltiin, millaista tukea päiväkodit tarjosivat koronapandemian aiheuttaman sulkutilan aikana keväällä 2020 kotiin jääneille lapsille ja heidän huoltajilleen. Lisäksi selvitettiin, mitkä tekijät olivat yhteydessä siihen, oliko päiväkotitieto- ja viestintä teknologian avulla yhteydessä lapsiin ja huoltajiin, esimerkiksi viestien ja videoyhteyden välityksellä. Aineistona käytettiin Jyväskylän yliopiston ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttaman Varhaiskasvatus ja koronapandemia -hankkeen kyselyn vastauksia. Kyselyyn vastasi 662 päiväkodin lähiesihenkilöä. Tutkimuksessa hyödynnettiin vastauksia, jotka koskevat 0-5-vuotiaita lapsia ja heidän huoltajiaan. Aineisto analysoitiin ristiintaulukoinnin, χ^2 -riippumattomuustestin ja binäärin logistisen regressioanalyysin avulla.

Tyypillisimmät tuen muodot kotihoitoon jääneille lapsille olivat sähköiset tervehdykset, puhelut, sekä erilaiset perheiden itsenäisesti hyödynnettävät toimintamahdollisuudet. Yleisimmät perheelle suunnatut tukimuodot olivat puhelimitse kuulumisten tiedustelu sekä neuvot lapsen päivittäiseen toimintaan. Lapsille ja vanhemmille järjestetyssä tuessa oli tilastollisesti merkitseviä eroja ikäryhmien välillä siten, että monia tuen muotoja järjestettiin useammin 3-5 vuotiaille kuin alle 3-vuotiaille. Taustatekijöistä päiväkodin suuri koko, kunnallinen palveluntarjoaja ja henkilökunnan kouluttamattomuus tv:n käytössä olivat tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä sekä lapsille järjestettyihin ohjattuihin että vapaa-aiheisiin videotapaamisiin. Päiväkodin suuri koko oli yhteydessä vanhemmille suunnattuun sähköiseen yhteydenpitoon. Kunnallinen palveluntarjoaja, ja henkilökunnan kouluttamattomuus olivat yhteydessä vanhemmille järjestettyihin etätapaamisiin.

Asiasanat: varhaiskasvatus, covid-19, varhaiskasvatuksen tuki, etäopetus

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ.....	2
SISÄLTÖ	3
1 JOHDANTO.....	4
1.1 Tieto- ja viestintäteknologia varhaiskasvatuksessa	6
1.2 Etäopetus	8
1.3 Huoltajien ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö	10
1.4 Tutkimuskysymykset	14
2 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	17
2.1 Tutkittavat ja aineistonkeruu	17
2.2 Mittarit ja muuttujat	18
2.3 Aineiston analyysi	20
3 TULOKSET.....	22
3.1 Lapsille tarjottu tuki sulkutoimenpiteiden aikana.....	23
3.2 Vanhemmille tarjottu tuki sulkutoimenpiteiden aikana.....	25
3.3 Lapsille järjestetty etätoiminta	27
3.4 Vanhemmille järjestetty etätoiminta	29
4 POHDINTA.....	31
4.1 Tutkimuksen arviointi.....	33
4.2 Jatkotutkimusmahdollisuudet ja käytännön sovellukset	34
LÄHTEET	36

1 JOHDANTO

Joulukuussa 2019 Kiinassa todettiin keuhkokuumeetapauksia, joiden aiheuttaja oli uusi tuntematon koronavirus SARS-CoV-2. Uutta tautia kutsutaan nimellä COVID-19. (THL 2021.) Tässä tutkimuksessa käytetään viruksesta jatkossa arkikieleen yleistynyttä termiä korona tai koronapandemia. Alkuvuodesta 2020 korona alkoi levitä ympäri maailmaa. Nopealla leviämisellä oli mittavia vaikutuksia myös Suomeen. Maailman terveysjärjestö WHO julisti taudin pandemiaksi 11.3.2020. (WHO, 2020.)

Koronapandemian vaikutukset eivät koskettaneet ainoastaan terveydenhuoltoa, vaan vaikutukset ulottuivat kaikille elämänalueille, myös koulutukseen ja varhaiskasvatukseen. Suomessa valtioneuvosto julisti poikkeustilan (Valtioneuvoston päätös VNK/2020/31) ja otti valmiuslain käyttöön. Valmiuslain nojalla annetulla asetuksella kunnat vapautettiin varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestämisvelvollisuudesta. Poikkeustilan aikana sekä esiopetuksen että varhaiskasvatuksen yksiköt olivat avoinna, mutta valtioneuvosto suositeli, että huoltajat järjestävät lastensa hoidon muulla tavoin. Kunnilla ei ollut velvollisuutta järjestää esiopetusta tai varhaiskasvatusta etäpalveluna, mutta kunta sai kuitenkin halutessaan niin tehdä. (Valtioneuvosto 2020a.)

Monet vanhemmat ovat tehneet etätöitä ja samalla heillä on mahdollisesti ollut vastuullaan huolehtia etäkoulua käyvien ja varhaiskasvatusikäisten lasten tarpeista. Lisäksi yleisen suosituksen mukaisesti perheet ovat vältelleet turhia kontakteja muihin ihmisiin, ja monet ovat viettäneet suurimman osan ajastaan kotona perheen kesken. Perheillä on hyvin erilaiset valmiudet ja resurssit lastensa kehityksen ja oppimisen tukemiseen, mikä puolestaan voi lisätä lasten osaamisen tasoeroja ja eriarvoisuutta. (Kyllönen ym., 2020.) Koronan aiheuttaman poikkeustilan aikana vastuu lasten kehityksestä ja oppimisesta siirtyi pääosin vanhemmille. Muutokset ja uudet vaatimukset vanhemmille samoin kuin lasten oppimisympäristön äkillinen muutos voivat vaikuttaa negatiivisesti sekä huoltajien että lasten käytökseen. (Wendel ym., 2020.) Toisaalta taas osa perheistä on kokenut, että koronapandemian aiheuttamalla poikkeustilalla on ollut

myös positiivisia vaikutuksia esimerkiksi lisääntyneen yhdessä vietetyn ajan muodossa. (Wennberg ym., 2020.)

Kunnille keväällä 2020 tehdyn kyselyn mukaan koronapandemian aikana varhaiskasvatukseen osallistui keskimäärin noin neljäsosa lapsista. Alueellista vaihtelua osallistumisasteessa oli paljon; Uudenmaan alueella osallistuminen oli vähäisintä ja Etelä-Pohjanmaalla osallistumisaste oli korkein. Osallistumisaste nousi hiljalleen ennen kuin suositus lasten kotona hoitamisesta purettiin 14.5.2020. (Aluehallintovirasto, 2020.) Keväällä 2020 toteutetussa poikkeustilan aikaisten opetusjärjestelyjen vaikutusten arvioinnissa on tullut esiin, että alueellista vaihtelua on ollut siinä, miten ja minkä kokoisissa ryhmissä varhaiskasvatusta ja esiopetusta toteutettiin koronan aiheuttaman poikkeustilan aikana. Useat kunnat ovat poikkeustilanteissa yhdistäneet päiväkoteja ja ryhmiä. (Karvi, 2020.)

Varhaiskasvatuksen ryhmissä ja tiloissa tehtyjen muutosten lisäksi poikkeustila on tuonut muutoksia myös varhaiskasvatuksen toteuttamisen käytäntöihin. Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen poikkeusoloista tehdystä raportista ilmenee, että varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintatavoissa poikkeusolojen vaikutus on selkeimmin näkynyt hygieniakäytännöissä, pienryhmä- ja ulkotoiminnan kehittämisessä sekä teknologian hyödyntämisessä erilaisten etäopetuksen ja yhteydenpidon muodoissa. Raportin mukaan kunnat aikovat myös jatkaa näiden toimintatapojen käyttöä edelleen. (Kyllönen ym., 2020.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä tulee hyödyntää myös tieto- ja viestintäteknologiaa (Opetushallitus 2018). Varhaiskasvatuksessa ei kuitenkaan varsinaisesti tunneta käsitettä etäopetus, vaan varhaiskasvatus on ollut saatavilla ja lasten subjektiivinen oikeus siihen on säilynyt poikkeustilan ajanakin. Sen sijaan velvollisuutta yhteydenpitoon ja kotona olevien lasten ja heidän perheidensä tukemiseen ei ole ollut. (Valtioneuvosto, 2020b.)

Poikkeustilan aikana huoli tukea tarvitsevien lasten ja perheiden tilanteesta vaikutti tarpeeseen kehittää monialaista yhteistyötä ja uudenlaisia toimintatapoja etäyhteyksiä hyödyntäen. Teknologian hyödyntäminen olikin merkittävä

muutos niin henkilökunnan välisessä toiminnassa, kuin perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä. Varhaiskasvatuksen suuri digiloikka koronan aiheuttaman poikkeustilan aikana mahdollisti ja toisaalta myöskin vaati monia uusia yhteistyömuotoja ja uudenlaisen toiminnan kehittelyä. (Kyllönen, ym. 2020.)

Varhaiskasvatuksen kentällä sulkutilan aikana annetut ohjeistukset varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestämiseksi koettiin hajanaisiksi ja epäselkeiksi. Opetushallituksen suosituksen mukaan kotona olevien perheiden kanssa tulisi pitää säännöllisesti yhteyttä ja mahdollisuuksien mukaan järjestää etätoimintaa, mutta selkeä konkretia ohjeistuksista puuttui. Etäopetuksen järjestämisestä ja varhaiskasvatuksen toiminnasta olisi kaivattu oikea-aikaisia, konkreettisia ja helposti löydettäviä ohjeistuksia. Monesti ohjeet olivat suosituksia, jolloin niissä oli paljon tulkinnanvaraa ja ne vaativat paljon kuntakohtaista ja yksikkökohtaista päättämistä ja soveltamista. Tämä on osaltaan aiheuttanut hämmennystä sekä työntekijöiden että huoltajien keskuudessa. (Kyllönen ym. 2020.)

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tutkia, millaista tukea ja yhteydenpidon muotoja päiväkodit tarjosivat koronan aiheuttaman poikkeustilan aikana kotiin jääneille lapsille ja heidän huoltajilleen sekä sitä, oliko tarjotuissa toiminnan muodoissa eroja, kun tarkastellaan toimintaa eri ikäryhmien osalta. Lisäksi selvitetään, mitkä tekijät ovat yhteydessä tieto- ja viestintäteknologian välityksellä tarjottuihin toiminnan ja yhteydenpidon muotoihin. Tämä tutkimus perustuu Jyväskylän yliopiston ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteistyössä toteuttamaan Varhaiskasvatus ja koronapandemia -kyselyyn.

1.1 Tieto- ja viestintäteknologia varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa tieto- ja viestintäteknologian käyttöä ja tieto- ja viestintäteknologisia taitoja on tutkittu viime vuosina runsaasti. Tutkimukset kohdistuvat useimmiten lasten tieto- ja viestintäteknologian käyttöön, mediakasvatukseen, tai siihen kuinka varhaiskasvatuksen henkilöstö käyttää laitteita ja ohjelmistoja osana opetusta. (Kerckaert ym., 2015; Dong, 2018.) Tutkimuksissa käsitellään

pääasiassa sitä, miten tieto ja viestintäteknologia näkyy lapsiryhmien toiminnassa. Myös varhaiskasvatuksen henkilökunnan valmiuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä on viime vuosina tutkittu jonkin verran. (Mertala 2017; Koivula & Mustola 2019.)

Tutkimus osoittaa, että varhaiskasvatuksen henkilökunnan tieto- ja viestintäteknologiset taidot ovat vaihtelevia. Opettajilla nähdään olevan hieman enemmän taitoja ja rohkeutta käyttää erilaisia laitteita kuin muulla varhaiskasvatuksen henkilöstöllä. (Aubrey & Dahl, 2014.) Henkilökunnan tieto- ja viestintäteknologiset taidot ovat usein vaatimattomat ja tiedot tieto- ja viestintäteknologiasta niukat (Casillas, Martín ym., 2020). Tutkimusten mukaan iällä on yhteys siihen, miten varhaiskasvatuksen opettajat kokevat osaamisensa. Vanhempi sukupolvi näyttäisi hallitsevan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisen heikommin kuin nuoremmat. (Koivula & Mustola, 2019; Aubrey & Dahl, 2014.)

Opetusalan ammattijärjestön selvityksen mukaan varhaiskasvatuksessa tieto- ja viestintäteknologian käyttö ja digitalisaatio on muihin koulutusasteisiin verrattuna varsin vähäisinä ja yksiköissä ei useinkaan ole riittävästi tarvittavia laitteita. (Hietikko, Ilves & Salo, 2016.) Useissa tutkimuksissa todetaan, että huolimatta vähäisestä osaamisesta varhaiskasvatuksessa suhtaudutaan positiivisesti tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen. (Aubrey & Dahl, 2014; Mertala, 2017; Casillas Martín, ym., 2020.) Koulutuksen ja tuen tarve tulee esiin monissa tutkimuksissa. Tutkimuksen mukaan moni varhaiskasvatuksen henkilökunnasta on saanut hyvin vähän, tai ei ollenkaan koulutusta tieto- ja viestintäteknologian laitteiden käyttöön ja hyödyntämiseen työssä. Useat työntekijöistä kuvailevatkin olevansa itseoppineita laitteiden ja ohjelmistojen käytössä. (Mertala, 2017; Aubrey & Dahl 2014.) Suurelle osalle opettajista ei ole myöskään työnantajan puolesta tarjottu täydennyskoulutusta tietoteknisen osaamisen kartuttamiseksi, tai koulutus on koettu riittämättömäksi (Hietikko ym., 2016). Varhaiskasvatuksen henkilökunta tarvitsee uusien laitteiden ja ohjelmistojen käytön lisäksi koulutusta myös tieto- ja viestintäteknologian soveltamisesta ja sen pedagogisesta hyödyntämisestä (Fenty & Anderson, 2014). Erityisesti epävarmat niukasti taitoja

omaavat opettajat tarvitsevat runsaasti aikaa ja koulutusta oppiakseen pedagogisesti hyödyntämään teknologiaa. Lisäksi laitteiden ja ohjelmistojen puuttuminen tai vähäinen määrä varhaiskasvatuksessa hidastaa oppimista. (Aubrey & Dahl 2014.)

Varhaiskasvatuksen opettajien asenteilla on yhteys siihen, miten he hyödyntävät tieto- ja viestintäteknologiaa työssään (Mertala, 2017). Lisäksi varhaiskasvatuksen opettajien taidot ja asenteet teknologian käyttöön voivat vaikuttaa myös lasten motivaatioon ja osallistumiseen (Kalogiannakis, 2010). Varhaiskasvatuksen henkilökunnan koulutuksen ja osaamisen puutteet voivat heijastua myös perheisiin, sillä varhaiskasvatuksen henkilökunnalla tulisi olla valmiudet myös tukea perheitä tieto- ja viestintäteknologian käytössä sekä mediakasvatukseen liittyvissä kysymyksissä (Livingstone ym., 2015).

1.2 Etäopetus

Etäopetus ei ole uusi ilmiö ja sen käytöstä opetuksessa on tutkimuksia etenkin toisen asteen koulutuksessa ja korkeakouluissa (Bond ym., 2018; Leszczyński ym., 2018). Etäopetuksella tarkoitetaan opetusta ja ohjausta, joka tapahtuu tieto- ja viestintäteknologian avulla ja jossa opettaja ja oppilas eivät ole fyysisesti samaan aikaan samassa tilassa. Etäopetukseen voi osallistua paikasta riippumatta silloin, kun ei ole mahdollisuutta osallistua fyysisesti opetukseen. (LaVonne, 2013.)

Perusopetuksessa etäopetusta on perinteisesti käytetty lähinnä silloin, kun oppilaalla on ollut jokin erityinen syy olla osallistumatta perinteiseen lähiopetukseen. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi terveydelliset syyt, maantieteelliset syyt, matkustaminen ja kotiopetus. Näin ollen etäopetus on siis ollut melko harvinaista perusopetuksessa. Toisaalta taas korkeakouluissa etäopetus on ollut käytössä jo paljon yleisemmin. (Hietikko ym., 2016.)

Etäopetuksen monet hyödyt liittyvät oppimisympäristöjen joustavuuteen. Hyötyjä ovat muun muassa kustannustehokkuus, tehokas ajankäyttö, sekä osallistumisen ja kommunikoinnin helppous. Nämä hyödyt näkyvät erityisesti vanhempien oppilaiden ja opiskelijoiden etäopetuksessa. (LaVonne, 2013.) Etäopetukseen liittyy myös haasteita. Oppiminen ja opetus riippuvat laitteista ja internetiyhteyden toimivuudesta. Sosioekonominen asema ja teknologinen osaaminen vaikuttavat myös siihen, kuinka sujuvaa etäopiskelu on. (Adedoyin & Soykan, 2020.) Vanhoilla laitteilla, jotka eivät täytä teknisiä vaatimuksia, voi olla hankaluuksia saada toimivaa yhteyttä ja suorittaa annettuja tehtäviä. Lisäksi opettajien heikot tieto- ja viestintäteknologiset taidot voivat estää tai rajoittaa etäopetuksen järjestämistä. Varhaiskasvatuksen opettajat ovat tottuneet käyttämään teknologiaa osana opetusta mm. näyttämällä videoita ja kuvia, mutta eivät niinkään suoraan etäopettamiseen. (Kim, 2020.)

Koronan aiheuttaman poikkeustilan aikana teknologiasta tuli välttämätön oppimisen ja yhteydenpidon väline ja varhaiskasvatuksessa koettiin suuri digiloikka. Tutkimuksessa on kuitenkin korostettu, että hyvin suunniteltu verkko- ja etäopetus poikkeaa merkittävästi kriisin aikana toteutetusta opetuksesta, jonka tarkoituksena on vain taata opetuksen jatkuminen. (Hodges ym., 2020.) Teknologian avulla toteutetun etäopetuksen ja yhteydenpidon avulla on ollut toisaalta myös mahdollista lievittää kotona olevien lasten koronasta johtuvaa stressiä ja ylläpitää lasten hyvinvointia (Goldschmidt, 2020).

Yhteydenpitoa perheisiin tietotekniikan välityksellä tai tieto- ja viestintäteknologiavälitteisiä yhteistyön muotoja varhaiskasvatuksen kontekstissa on tähän mennessä tutkittu melko vähän. Varhaiskasvatuksessa ei virallisesti tunneta käsitettä etäopetus, joten varhaiskasvatuksen osalta etäopetuksesta ei tiettävästi ennen koronapandemiaa ole tutkimuksia. Koronan aiheuttaman maailmanlaajuisen poikkeustilan jälkeen joitakin kansainvälisiä tutkimuksia aiheesta on kuitenkin ilmestynyt. (Kim, 2020.) Tutkimuksissa on tuotu esiin pienten lasten etäopetukseen liittyviä rajoituksia. Etäopetus ei välttämättä ole menetelmiltään ihanteellinen varhaiskasvatusikäisille lapsille, jotka usein oppiakseen ja keskittyäkseen tarvitsevat enemmän vuorovaikutusta ja konkreettista tekemistä, kuin

vanhemmat lapset. Lisäksi varhaiskasvatusikäisten lasten etäopetus vaatii huoltajan mukanaoloa, osallistumista ja valvontaa ja yhteydenpitoa opettajan kanssa erilaisten tehtävien ja materiaalien valmistamiseksi. (Kim, 2020.) Varhaiskasvatusikäisten lasten etäopetuksen haasteena voidaan nähdä pienten lasten vähäinen tai vaihteleva kiinnostus opetusta kohtaan ja keskittymisen vaikeudet. Kaikilla varhaiskasvatusikäisillä lapsilla ei myöskään ole välttämättä mahdollisuutta käyttää teknologiaa. (Lau & Lee, 2020.) Lisäksi myös vanhempien osaaminen ja perheen resurssit haastavat pienten lasten etäopetuksen järjestämistä; Lasten vanhemmilla ei välttämättä ole tarvittavia välineitä tai riittäviä taitoja käyttää laitteita ja auttaa lapsiaan. (Williamson ym., 2020.)

Pandemia on luonut odottamattoman suuria haasteita varhaiskasvatuksen opettajille. Haasteina voidaan nähdä varhaiskasvatuksen henkilöstön heikko valmistautuminen ja osaamisen puutteet etäopetuksen järjestämisessä. Lisäksi haasteena on ollut osaamattomuus vastata lasten ja perheiden tuen tarpeisiin etänä. Huoltajilla ei myöskään välttämättä ollut taitoja tarjota lapsilleen apua etäopetukseen osallistumiseen. Tutkimus tuo esiin sen, että jatkossa jo opettajien koulutuksessa on syytä korostaa tietoja ja taitoja, joiden avulla etäopetusta ja ohjausta voidaan jatkossa toteuttaa. (Atilas ym., 2021.) Opetusalan ammattijärjestön teettämän kyselyn mukaan varhaiskasvatuksen opettajat olisivat poikkeustilan aikana toivoneet myös selkeämpiä ohjeita etäopetuksen järjestämisestä ja sen sisällöistä. Lisäksi puutteelliset verkkoyhteydet ja välineistöpuutteet ovat estäneet tai hidastaneet etätoiminnan järjestämistä. (OAJ, 2020.)

1.3 Huoltajien ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on oleellinen osa varhaiskasvatusta ja siihen ohjataan myös lainsäädännössä (varhaiskasvatuslaki 540/2018, 3§). Varhaiskasvatuksen henkilöstön on toimittava yhteistyössä huoltajien kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tuettava huoltajaa kasvatustyössä. Lisäksi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet velvoittaa vuorovaikutteiseen yhteistyöhön ja jakamaan päivittäiset kokemukset ja

tapaukset huoltajien kanssa. Kasvatukseen liittyvät havainnot, tavoitteet ja vastuut keskustellaan yhteisesti ja sovitaan mahdollisista toimenpiteistä ja vastuista. Yhteistyön ja luottamuksellisen suhteen merkitys korostuu erilaisissa muutostilanteissa tai haastavissa tilanteissa, joissa esimerkiksi herää huoli lapsen hyvinvoinnista. (Opetushallitus, 2018.) Yksi huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteista on lisäksi myös huoltajien keskinäisen vuorovaikutuksen ja verkostoitumisen tukeminen. Huoltajien verkostoituminen ja yhteinen toiminta esimerkiksi varhaiskasvatuksen yhteisissä tilaisuuksissa vahvistaa yhteisöllisyyttä ja tukee sekä henkilöstön työtä että huoltajia. (Opetushallitus, 2018.) Koronapandemia ja erityisesti koronan aiheuttama sulkutila asettivat varhaiskasvatuksen aivan uudelleenlaiseen tilanteeseen vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön näkökulmasta. Osa lapsista oli pitkään kotihoidossa ja kaiken kaikkiaan sosiaalisia kontakteja tuli rajoittaa, jolloin varhaiskasvatuksessa jouduttiin pohtimaan uudenlaisia yhteistyön muotoja.

Yhteistyön rakentamisessa keskeistä on se, millä tavalla erilaiset perheet kohdataan ja miten perheiden tarpeet, arvot, asenteet ja kysymykset tulkitaan (Kekkonen, 2012). Luottamus ja toimiva vuorovaikutus sekä molemminpuolinen kunnioitus tukevat huoltajien ja henkilökunnan välistä yhteistyötä (Opetushallitus 2018). Luottamuksen voidaan nähdä olevan hyvin toimivan yhteistyön kulmakiviä (Kikas ym. 2011). Aiempien tutkimusten mukaan suuri osa huoltajista on tyytyväisiä vanhempien ja henkilökunnan väliseen yhteistyöhön (Tauriainen, 2000; Kekkonen 2014; Kronqvist & Jokimies 2008). Huoltajat ovat usein tyytyväisiä varhaiskasvatuksen henkilöstön sitoutuneisuuteen ja luotettavuuteen, ja molemminpuolinen luottamus yhteistyössä on usein korkealla tasolla (Kikas ym. 2011). Lisäksi huoltajat pitävät yhteistyötä erittäin tärkeänä (Kronqvist & Jokimies 2008). Yhteistyö lapsen asioissa lisää molemmille osapuolille tietämystä lapsesta ja luo huoltajille mahdollisuuden huomioida ja tukea lasta myös kotona. Sekä opettajat että huoltajat hyötyvät positiivisesta vuorovaikutuksesta. Yhteistyö antaa molemmille osapuolille mahdollisuuden saada hyödyllistä tietoa lapsen kehityksestä ja ympäristöstä. Monet lapset viettävät suuren osan päivistään varhaiskasvatuksessa. Lapsen kanssa työskentelevällä henkilökunnalla voi siis

olla paljon tietoa lapsesta ja hänen kehityksestään. Huoltajille jaetulla tiedolla voi olla vaikutusta siihen, miten huoltajat toimivat kotona lapsensa kanssa. (Lang ym., 2020.) Huoltajat voivat lisäksi välittää varhaiskasvatukseen omaa tietoaan lapsen ja kodin vahvuuksista ja toimintatavoista sekä muokata omaa toimintaansa ja kodin rutiineja lasta paremmin tukeviksi (Määttä & Rantala, 2010).

Huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä nähdään olevan merkittävä rooli myös lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämisessä. Henkilökunnan ja vanhempien välisen yhteistyön toimivuutta voidaan jopa pitää yhtenä varhaiskasvatuksen laadun mittareista. (Kekkonen, 2014.) Tutkimuksissa varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja huoltajien toimivalla yhteistyöllä on todettu olevan positiivinen vaikutus lasten hyvinvoinnille. Huoltajien hyvät suhteet ja toimiva yhteistyö varhaiskasvatuksen henkilökunnan kanssa voi olla tärkeä tekijä lapsen sosioemotionaaliseen kehitykseen ja sopeutumiseen. (Mykkänen & Böök 2017; Lang ym., 2020.)

Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä huoltajien odotukset, valmiudet ja tarpeet yhteistyöhön ovat hyvin vaihtelevia (Tauriainen, 2000). Huoltajilla on nykyään enemmän tietoa varhaiskasvatuksesta samoin kuin sen mahdollisesta vaikutuksesta lapsen hyvinvointiin. Tämän vuoksi huoltajat ovat yhä vaativampia myös yhteistyön suhteen. (Vlasov & Hujala, 2017.) Yksi merkittävimmistä yhteistyön muodoista ovat päivittäiset keskustelut lapsen asioista sekä vasukeskustelut (Kekkonen 2014; Tauriainen 2000; Sandberg & Vuorinen 2008). Mitä nuoremasta lapsesta on kyse, sitä tärkeämpänä sekä huoltajat, että varhaiskasvatuksen henkilöstö pitävät päivittäisiä kohtaamisia (Sandberg & Vuorinen 2008). Tutkimuksessa sekä huoltajat että varhaiskasvatuksen henkilökunta pitivät vasukeskusteluja merkityksellisinä kohtaamisina erityisesti niissä jaetun lasta koskevan tiedon näkökulmasta (Alasuutari, 2010). Oman lukunsa huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä muodostavat lisäksi erilaiset kirjallisen yhteydenpidon muodot. Kirjallinen yhteydenpito tapahtuu useimmiten erilaisten kirjeiden tai sähköpostin välityksellä, sekä nykyään yhä enenevässä määrin pikaviestein ja erilaisten ohjelmistojen ja sovellusten avulla. (Määttä & Rantala, 2010.)

Varhaiskasvatuksen käytössä voi olla myös digitaalisia portfolioita. Tällä tarkoitetaan verkkopohjaista digitaalisessa muodossa olevaa lapsen kasvunkansiota. Portfolio rakentuu lapsilähtöisesti lapsen mielenkiinnon kohteiden, yksilöllisen oppimisen ja kehityksen mukaisesti. Digitaalisuuden etuna voidaan nähdä monipuolisuus, saavutettavuus ja helppous. Digitaalisten portfolioiden avulla huoltajien ja ammattilaisten välinen yhteistyö laajenee ja vahvistuu, kun tietoa lapsesta ja hänen kehityksestään on saatavilla ajantasaisesti ja helposti saavutettavassa muodossa. (Alanko ym., 2020.)

Haasteina varhaiskasvatuksen ja perheiden väliselle yhteistyölle voidaan nähdä esimerkiksi jännitteet henkilökunnan ja huoltajien välillä, huoltajien haluttomuus keskustella perheen asioista, yksipuolinen kommunikointi, sekä se, että varhaiskasvatuksen kirjalliset viestit ja tiedotteet eivät saavuta huoltajia. (Ugaste & Niikko, 2015.)

Koronan sulkutoimenpiteiden aikana eri kunnilla oli erilaisia käytäntöjä siitä, miten kotona oleviin lapsiin ja heidän perheisiinsä on oltu yhteydessä. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö oli sulkutoimenpiteiden aikana sisällöltään, tavoitteiltaan ja toteutukseltaan hyvin vaihtelevaa ja hajanaista. (Nurhonen ym., 2021.) Huoli yhteistyöstä nousi erityisesti sellaisten lasten kohdalla, jotka tarvitsevat eniten tukea kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen (Kyllönen, 2020). Lisäksi varhaiskasvatuksessa on myös perheitä, jotka tarvitsevat moniammatillista tukea ja huolenpitoa arjen sujumiseksi. Kun lapset jäivät yhtäkkiä kotihoitoon eristyksen, karanteenin tai suositusten vuoksi, he ovat saattaneet menettää tärkeän osan turvaverkostaan ja mahdollisuuden esimerkiksi ruokailuun. (Jalongo 2020.)

Kansainvälisen tutkimuksen mukaan sulkutoimenpiteiden aikana suurimpaan osaan perheitä oltiin jollain tavalla yhteydessä (Hemmerich ym., 2021). Varhaiskasvatuksen henkilökunta oli huoltajiin yhteydessä muun muassa tarjotakseen emotionaalista tukea huoltajille ja lapsille sekä vinkkejä ja välineitä päivittäiseen toimintaan. Lisäksi henkilökunta piti yhteyttä kyselläkseen perheen hyvinvoinnista ja pitääkseen yhteistyötä yllä. (Hemmerich ym., 2021.) Virallisten ohjeiden puuttuessa varhaiskasvatuksessa kehiteltiin luovia tapoja olla yhteydessä lapsiin ja heidän perheisiinsä. Henkilökunta teki valmiita videoita, piti

etäyhteydellä aamupiirejä, lähetti sähköpostia ja tarjosi erilaisia yhteisiä tehtäviä huoltajille ja lapsille. (Dayal & Tiko, 2020; Tarrant & Nagasawa, 2020.)

Haasteita yhteistyössä ja yhteydenpidossa oli myös koronan aiheuttaman sulkutilan aikana. Tutkimus osoittaa, että vaikka suurimpaan osaan vanhemmista oli tiin ainakin jollain keinolla yhteydessä, lähellekään kaikkiin vanhempiin ei saatu ollenkaan yhteyttä. Syyksi varhaiskasvatuksen henkilöstö antoi muun muassa henkilökunnan henkilökohtaiset syyt, puutteet ohjeistuksissa, johtamisessa ja valmistautumattomuus pandemiatilanteeseen, sekä tarvittavien laitteiden vähyys ja puutteet. Lisäksi etätyössä olevat työntekijät eivät saaneet vanhempien yhteystietoja käyttöönsä turvallisuussyistä. (Hemmerich ym., 2021.)

1.4 Tutkimuskysymykset

Koronapandemia asetti varhaiskasvatuksen varsin uudenlaisen tilanteen eteen keväällä 2020. Suositus lasten hoitamisesta kotona ja ylimääräisten kontaktien välttäminen loivat tarpeen kehittää uudenlaisia tapoja toteuttaa varhaiskasvatusta ja pitää yhteyttä perheisiin. Aihe on niin tuore, että kattavaa tutkimusta koronan aiheuttamista toimenpiteistä on vielä rajallisesti. Erityisesti varhaiskasvatuksen etäopetukseen liittyvä tutkimus on vielä vähäistä ja tämän tutkimuksen tarkoitus onkin osaltaan täyttää tätä aukkoa. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan päiväkotien tarjoamaa tukea koronan vuoksi kotihoitoon jääneille lapsille ja heidän vanhemmilleen varhaiskasvatuksen sulkutoimenpiteiden aikana. Sulkutoimenpiteillä tarkoitetaan tässä tutkimuksessa 16.3.–13.5.2020 välistä aikaa. Tämän ajanjakson aikana varhaiskasvatukseen kohdistui erilaisia suosituksia ja rajoitus-toimenpiteitä ja lasten hoidon osalta suositeltiin kotihoitoa. Vanhemmat joutuivat uudessa tilanteessa tekemään etätöitä ja samaan aikaan mahdollisesti vastaamaan lastensa hoidosta ja etävarhaiskasvatuksen mahdollistamisesta.

Tarkoituksena on tarkastella yleisesti niitä toimintamuotoja, joita päiväkoti tarjosi kotiin jääneille lapsille ja heidän vanhemmilleen. Lisäksi tarkastellaan eroja 0–3-vuotiaiden ja 3–5-vuotiaiden ikäryhmille tarjotuissa tuessa. Tutkimuksessa tarkastellaan myös päiväkodin taustatekijöiden yhteyttä siihen, millaista

videovälitteistä etätoimintaa kotiin jääneille lapsille ja heidän vanhemmilleen on tarjottu poikkeustilan aikana keväällä 2020.

1a. Millaista tukea päiväkotitarjosi kotihoitoon jääneille lapsille kevään 2020 sulkutoimenpiteiden aikana?

1b. Oliko tarjotussa tuessa eroja, kun tukea tarkastellaan alle 3-vuotiaiden ja 3-5-vuotiaiden lasten osalta.

2a. Millaista tukea päiväkotitarjosi kotihoitoon jääneiden lasten vanhemmille kevään 2020 sulkutoimenpiteiden aikana?

2b. Oliko vanhemmille tarjotussa tuessa eroja, kun tukea tarkastellaan alle 3-vuotiaiden ja 3-5 -vuotiaiden lasten osalta.

3. Mitkä taustatekijät (päiväkodin koko, palveluntarjoaja, henkilökunnan käytössä olevat tieto- ja viestintäteknologiset laitteet, ohjelmistot ja keväällä 2020 digitaalisten ja tietojärjestelmien käytön kehittämiseksi järjestetty koulutus) ovat yhteydessä kotiin jääneille lapsille järjestettyyn etätoiminnan järjestämiseen

a. Mitkä taustatekijät ovat yhteydessä lapsille järjestettyyn ohjattuun videovälitteiseen toimintaan?

b. Mitkä taustatekijät ovat yhteydessä lapsille järjestettyihin vapaamuotoisiin videovälitteisiin tapaamisiin?

4. Mitkä taustatekijät (päiväkodin koko, palveluntarjoaja, henkilökunnan käytössä olevat laitteet, ohjelmistot ja keväällä 2020 digitaalisten ja tietojärjestelmien käytön kehittämiseksi järjestetty koulutus) ovat yhteydessä kotiin jääneiden lasten vanhemmille järjestettyyn tieto- ja viestintäteknologian välityksellä tapahtuvan tuen järjestämiseen

a. Mitkä taustatekijät ovat yhteydessä kotiin jääneiden lasten vanhemmille lähetettyihin sähköisiin tervehdyksiin?

- b. Mitkä taustatekijät ovat yhteydessä vanhemmille järjestettyihin videotapaamisiin?

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimus perustuu Jyväskylän yliopiston ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteistyössä toteuttamaan varhaiskasvatus ja koronapandemia -hankkeeseen. Hanke on Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama. Hankkeessa tarkasteltiin varhaiskasvatuksen palvelukäytäntöjen muutoksia koronapandemian aikana. Tässä tutkimuksessa hyödynnettiin hankkeen ensimmäisessä osassa kerättyä varhaiskasvatuksen aineistoa. Varhaiskasvatukselle suunnatun kyselytutkimuksen tarkoituksena oli kerätä tietoa siitä, millaisia muutoksia koronapandemia toi varhaiskasvatuspalveluiden järjestämiseen ja toteuttamiseen ja miten päiväkodeista ja perhepäivähoidosta oltiin yhteydessä varhaiskasvatuksesta kotiin jääneisiin lapsiin. Lisäksi kyselyssä kerättiin tietoa työyhteisöön ja koulutukseen liittyvistä seikoista.

2.1 Tutkittavat ja aineistonkeruu

Aineisto kerättiin verkkokyselyllä loka-marraskuussa 2020. Kutsu osallistua kyselytutkimukseen lähetettiin lokakuussa opetus- ja kulttuuriministeriön postituslistan kautta kaikkiin Manner-Suomen kuntiin ($N = 294$). Kutsun yhteydessä vastaajia on tiedotettu tutkimusaineiston käytöstä, sen säilytyksestä tietosuojalainsäädännön edellyttämällä tavalla sekä sen myöhemmästä mahdollisesta tutkimus- ja opetuskäytöstä. Kutsut osoitettiin varhaiskasvatusjohtajille edelleen välitettäväksi sekä kunnallisten että yksityisten päiväkotien lähiesihenkilöille. Marraskuussa lähetettiin vielä kaksi muistutusta tutkimukseen osallistumisesta. Kysely toteutettiin sähköisesti Webropol-työkalulla. Kyselyyn oli mahdollista vastata suomeksi tai ruotsiksi. Nimi- tai muita henkilötietoja ei kyselyssä kysytty. Tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista ja vastauksen lähettäminen tarkoitti tutkimusluvan antamista. Kyselyyn vastasi 727 lähiesihenkilöä, joista osa päiväkodin tai perhepäivähoidon lähiesihenkilönä ja osan vastuualueeseen kuului sekä päiväkotia että perhepäivähoitoa. Päiväkoteja koskeviin kysymyksiin vas-

tasi 662 varhaiskasvatuksen lähiesihenkilöä. Tässä tutkimuksessa perhepäivähoito rajattiin tutkimuksen ulkopuolelle ja käytettiin vain niiden esihenkilöiden vastauksia, jotka työskentelevät joko kunnallisessa tai yksityisessä päiväkodissa.

Kyselyyn vastanneet lähiesihenkilöt työskentelivät 198 kunnassa ja vastaukset edustivat kaikkia Manner-Suomen maakuntia. Eniten vastauksia tosin tuli väestöltään suurimmista maakunnista; suurin osa vastaajista oli neljästä väkirikkaimmasta maakunnasta. Uudenmaan maakunnasta oli eniten kuntia edustettuna. Kyselyssä saatiin tietoa 18 prosentista Suomen päiväkodeista. (Saranko, Alasuutari & Sulkanen, 2021.)

2.2 Mittarit ja muuttujat

Tutkimukseni aineistona hyödynnän varhaiskasvatus ja koronapandemia-hankkeen kyselytutkimuksen osia. Varhaiskasvatuksen tarjoamaa tukea tiedusteltiin kysymällä ”Millaista tukea päiväkotitarjosi kotihoitoon jääneille lapsille sulkutoimien aikana (16.3. -14.5.2020)?” Kysymyksessä oli 10 väittämää, joista vastaaja sai valita kunkin ikäryhmän kohdalta ne toimintatavat, joita oli käytetty. Väittämät olivat: Kotiin jääneille lapsille tarjottiin mahdollisuus valvottuun ulkoiluun; Lapsille tarjottiin lounasruokaa päiväkodin tiloissa; Lapsille tarjottiin kotiin haettavia ruokapaketteja; Perheiden oli mahdollista hakea päiväkodista puuhapusseja tai tehtäväpaketteja; Lapsille järjestettiin ohjattua toimintaa videon välityksellä; Lapsille järjestettiin vapaamuotoisia videotapaamisia; Lapsille lähetettiin postin välityksellä kirje- tai korttitervehdyksiä; Lapsille lähetettiin sähköisesti tervehdyksiä; Lapsille soitettiin; Lapsille ja perheille järjestettiin toimintamahdollisuuksia, joita perheet pystyivät itsenäisesti hyödyntämään; sekä Muuta, mitä? Ikäryhmät vastausvaihtoehdoissa olivat *0–3-vuotiaat*, *3–5-vuotiaat* ja *esiopetus*. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan 0–3-vuotiaille ja 3–5-vuotiaille lapsille suunnattuja tukitoimia. Esiopetusikäisiä koskevat tukitoimet on rajattu tutkimuksen ulkopuolelle, koska heitä koskevia tuloksia on jo esitelty hankkeen raportissa (Saranko, Alasuutari & Sulkanen, 2021).

Lapsille järjestetyn videovälitteisen toiminnan tarkastelua varten tutkimuksessa käytettiin vastauksista ainoastaan niitä vastauksia, joissa oli valittuna, että *lapsille järjestettiin ohjattua toimintaa videon välityksellä tai lapsille järjestettiin vapaamuotoisia videotapaamisia.*

Vanhemmille järjestettyä tukea kartoitettiin kysymyksellä ”*Millaista tukea päiväkotitoiminta tarjosi kotihoitoon jääneiden lasten vanhemmille sulkutoimenpiteiden aikana (16.3. -14.5.2020)*”. Kysymyksessä oli 9 väittämää, joista vastaaja sai valita kunkin ikäryhmän kohdalta ne toimintatavat, joita oli käytetty. Väittämät olivat: vanhemmille annettiin neuvoja, ohjeita tai ideoita lapsen päivittäiseen toimintaan (esim. tehtäviä, videolinkkejä); päiväkodin henkilökunta auttoi lapsen päiväjärjestyksen suunnittelussa; vanhempia tuettiin niin, että he pystyivät verkostoitumaan keskenään (esim. luomaan WhatsApp-ryhmän); vanhempia kehoitettiin olemaan yhteydessä, mikäli he kaipasivat tukea lapsen kanssa; vanhemmille ja lapsille lähetettiin ryhmäkohtaisesti tervehdyksiä (esim. sähköpostitse tai Daisy, Helmi, Wilma tai vastaavan järjestelmän kautta); lapsiryhmien vanhemmille järjestettiin yhteisiä videotapaamisia (esim. vanhempainilta); perheitä huomioitiin yksilöllisesti tiedustelemalla perheen ja lapsen kuulumisia; perheisiin oli yhteydessä hallinnollista syistä (esim. varhaiskasvatusmaksut); muuta, mitä?

Vanhemmille järjestettyjen sähköisten tervehdysten ja videovälitteisen toiminnan tarkastelua varten tutkimuksessa käytettiin ainoastaan niitä vastauksista, joissa oli valittuna joko *vanhemmille ja lapsille lähetettiin ryhmäkohtaisesti tervehdyksiä tai lapsiryhmien vanhemmille järjestettiin yhteisiä videotapaamisia.*

Palveluntarjoaja kartoitettiin kysymyksellä, onko päiväkotitoiminta yksityinen vai kunnallinen. Vastaukset koodattiin seuraavasti: 0= yksityinen 1= kunnallinen

Päiväkodin koko kartoitettiin kysymällä alle 3-vuotiaiden ja 3–6-vuotiaiden lukumäärää. Tutkimusta varten näistä muodostettiin uusi muuttuja, jossa lasten määrät oli laskettu yhteen. Henkilöstön käytössä olevia etävarhaiskasvatuksen mahdollistavia laitteita ja ohjelmistoja kartoitettiin kysymyksellä: *Oliko päiväkodilla seuraavia resursseja järjestää etävarhaiskasvatusta.* Kysymyksessä oli kolme väittämää: Päiväkodissa oli käytössä tarvittavat laitteet, Päiväkodissa oli käytössä

tössä tarvittavat ohjelmistot ja Uusia laitteita tai ohjelmistoja tilattiin. Vastausvaihtoehtoja oli kolme: ei, osittain ja kyllä. Analyysiä varten muuttujat koodattiin kaksiluokkaiseksi. 0= ei, 1 =kyllä tai osittain

Henkilökunnalle järjestettyä koulutusta kartoitettiin väittämällä: *Henkilökunnalle järjestettiin koulutusta digitaitojen ja tietojärjestelmien käytön kehittämiseksi.* Vastausvaihtoehtoja oli annettu kolme: kyllä, ei ja ei koske yksikköäni. Analyysiä varten koodattiin kaksiluokkainen muuttuja 1=kyllä, 0= ei, tai ei koske yksikköäni.

2.3 Aineiston analyysi

Aineiston analyysit suoritettiin SPSS 26.0 -ohjelmistolla. Ensimmäisen ja toisen tutkimuskysymyksen tuloksia tarkasteltiin kuvailevien tietojen ja jakautumien avulla. Eri ryhmien välisiä eroja tarkasteltiin ristiintaulukoinnin ja χ^2 -riippumattomuustestin avulla.

Kolmannessa ja neljännessä tutkimuskysymyksessä päiväkodin taustatekijöiden yhteyttä videovälitteisen toiminnan järjestämiseen kotiin jääneille lapsille ja heidän vanhemmilleen selvitettiin binäärisen logistisen regressioanalyysin avulla. Binäärisessä logistisessa regressioanalyysissä selitettävä muuttuja on kaksiluokkainen ja selittävät muuttujat kaksiluokkaisia tai jatkuvia muuttujia (Tabachnick & Fidell, 2013). Logistinen regressioanalyysi sopii ilmiön kannalta oleellisten muuttujien vaikutuksen tarkasteluun tai ilmiön kannalta oleellisten muuttujien etsimiseen. Logistinen regressioanalyysi pyrkii ennustamaan vastausten jakautumista eri muuttujille. (Metsämuuronen 2011.) Tässä tutkimuksessa logistinen regressioanalyysi ennustaa selittävien muuttujien (päiväkodin koko, palveluntarjoaja, henkilökunnan käytössä olevat laitteet, ohjelmistot ja keväällä 2020 digitaitojen ja tietojärjestelmien käytön kehittämiseksi järjestetty koulutus) avulla vaihtelua selitettävässä muuttujassa eli etätoiminnan ja yhteydenpidon järjestämistä lapsille ja heidän huoltajilleen.

Logistisessa regressioanalyysissä vetosuhteella (odds ratio, OR) kuvataan selittävien muuttujien yhteyttä selitettävään muuttujaan ja vetosuhteille laskeaan 95 % luottamusväli. Vetosuhteita tulkitaan hieman eri tavalla riippuen siitä, onko selittävä muuttuja jatkuva vai epäjatkua. Esimerkiksi voidaan ottaa selittävä epäjatkua muuttuja *palveluntarjoaja*. Tutkimuksessa palveluntarjoaja sai arvot 0= yksityinen päiväkot, 1= kunnallinen päiväkot. Selitettävänä muuttujana oli *lapsille järjestettiin ohjattua videovälitteistä toimintaa*. Tämä muuttuja sai arvot 0 = ei ja 1 = kyllä. Jos epäjatkua muuttujan vetosuhteen arvo olisi yli 1, palveluntarjoajamuuttujassa arvon 1 saavat päiväkodit, eli kunnalliset päiväkodit järjestäisivät todennäköisemmin ohjattua etätoimintaa kuin yksityiset päiväkodit (palveluntarjoajamuuttujassa arvo 0). Jos vetosuhte olisi alle 1, palveluntarjoajamuuttujassa arvon 1 saavat päiväkodit, eli kunnalliset päiväkodit järjestäisivät epätodennäköisemmin ohjattua videovälitteistä toimintaa, kun taas yksityiset päiväkodit (palveluntarjoajamuuttujassa arvo 0) järjestävät todennäköisemmin ohjattua videovälitteistä toimintaa. Jatkuvan muuttujan tulkinnassa otetaan esimerkiksi päiväkodin koko, eli päiväkodin lapsimäärä. Jos vetosuhte olisi yli 1, mitä suuremman arvon päiväkodin koko saisi, sitä todennäköisemmin päiväkodissa järjestetään ohjattua videovälitteistä toimintaa. Jos vetosuhte jatkuvan muuttujan osalta on pienempi, kuin 1 tulkitaan päinvastoin, eli mitä suuremman arvon päiväkodin koko saisi, sitä todennäköisemmin päiväkodissa ei järjestetä ohjattua videovälitteistä toimintaa.

3 TULOKSET

Taulukossa 1. on esitetty muuttujien kuvailevia tietoja. Päiväkodin koon kohdalla on ilmoitettu lasten lukumäärän keskiarvo ja keskihajonta. Palvelun tuottajasta, henkilökunnan koulutuksesta, tarvittavista laitteista ja ohjelmistoista on ilmoitettu vastausten jakautuminen ja prosenttiosuudet. Palveluntarjoajista suurin osa oli kunnallisia päiväkoteja. Lasten määrä päiväkodeissa oli keskimäärin 77 lasta ja määrä vaihteli 9 ja 283 lapsen välillä. Useimmissa päiväkodeissa oli käytössä tarvittavat ohjelmistot ja laitteet, mutta koulutusta niiden käyttöön järjestettiin poikkeustilan aikana vain noin kolmasosassa päiväkoteja.

Taulukko 1. Taustamuuttujien kuvaileva tiedot

	N	%	ka	kh
Päiväkodin koko (lasten lukumäärä)			77,2	45,7
Palveluntarjoaja				
kunnallinen	553	83,5		
yksityinen	109	16,5		
Henkilökunnalle järjestettiin koulutusta digitaalisten ja tietojärjestelmien käytön kehittämiseksi				
kyllä	214	32,5		
ei	445	67,5		
Päiväkodissa oli käytössä tarvittavat laitteet				
kyllä	474	90,6		
ei	49	9,4		
Päiväkodissa oli käytössä tarvittavat ohjelmistot				
kyllä	456	87,2		
ei	67	12,8		

3.1 Lapsille tarjottu tuki sulkutoimenpiteiden aikana

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä tarkastellaan lapsille järjestettyä tukea koronan sulkutoimenpiteiden aikana keväällä 2020. Ensiksi tarkasteltiin kaikille päiväkotien varhaiskasvatuksesta kotihoitoon siirtyneille lapsille tarjottua tukea. Taulukossa 2 on esitetty tuen muotojen jakautuminen. Tyypillisimmät päiväkotien tarjoamat tuen muodot kotihoitoon jääneille lapsille olivat sähköiset tervehdykset, puhelut kotiin sekä erilaiset perheiden itsenäisesti hyödynnettävät toimintamahdollisuudet. Näitä tukimuotoja tarjosi kuitenkin enimmilläänkin vain noin puolet päiväkodeista. Vähiten tarjottuja tuen muotoja olivat ruokailuun liittyvä tuki ja valvottu ulkoilu.

Taulukko 2. Päiväkotien tarjoama tuki kotihoitoon jääneille lapsille poikkeustilan aikana

	Kyllä %	Ei %
Kotiin jääneille lapsille tarjottiin mahdollisuus valvottuun ulkoiluun (esimerkiksi päiväkodin pihalla, metsäretkillä /tms.)	9,8	90,2
Lapsille tarjottiin lounasruokaa päiväkodin tiloissa	0,8	99,2
Lapsille tarjottiin kotiin haettavia ruokapaketteja	4,5	95,5
Perheiden oli mahdollista hakea päiväkodista puuhapusseja tai tehtäväpaketteja	34,2	65,8
Lapsille järjestettiin ohjattua toimintaa videon välityksellä (esim. laulu- tai lukuhetkiä, aamupiiritoimintaa)	33,6	66,4
Lapsille järjestettiin vapaamuotoisia videotapaamisia	19,8	80,2
Lapsille lähetettiin postin välityksellä kirje- tai korttitervehdyksiä	30,7	69,3
Lapsille lähetettiin sähköisesti tervehdyksiä	51,4	48,6
Lapsille soitettiin	40,2	59,8
Lapsille ja perheille järjestettiin toimintamahdollisuuksia, joita perheet pystyivät itsenäisesti hyödyntämään (esim. liikuntarasteja)	40,2	59,8

Seuraavaksi tarkasteltiin, onko alle 3-vuotiaille ja 3–5-vuotiaille lapsille tarjotussa tuessa eroja. Taulukossa 3 on esitetty lapsille tarjotun tuen jakautuminen ikäryhmien välillä.

Taulukko 3. Päiväkotien tarjoama tuki kotihoitoon jääneille lapsille ikäryhmän mukaan tarkasteltuna

	Alle 3-vuotiaat		3-5-vuotiaat		p-arvo
	Kyllä %	Ei %	Kyllä %	Ei %	
Kotiin jääneille lapsille tarjottiin mahdollisuus valvottuun ulkoiluun (esimerkiksi päiväkodin pihalla, metsäretkillä /tms.)	6,9	93,1	9,8	90,2	*
Lapsille tarjottiin lounasruokaa päiväkodin tiloissa	0,5	99,5	0,8	99,2	*
Lapsille tarjottiin kotiin haettavia ruokapaketteja	4,2	95,8	4,3	95,7	*
Perheiden oli mahdollista hakea päiväkodista puuhapusseja tai tehtäväpaketteja	20,9	79,1	33,9	66,1	< ,001
Lapsille järjestettiin ohjattua toimintaa videon välityksellä (esim. laulu- tai lukuhetkiä, aamupiiritoimintaa)	22,5	77,5	32,6	67,4	< ,001
Lapsille järjestettiin vapaamuotoisia videotapaamisia	10,6	89,4	19,3	80,7	< ,001
Lapsille lähetettiin postin välityksellä kirje- tai korttitervehdyksiä	20,3	79,7	30,4	69,6	< ,001
Lapsille lähetettiin sähköisesti tervehdyksiä	39,1	60,9	51,1	48,9	< ,001
Lapsille soitettiin	29,4	70,6	39,9	60,1	< ,001
Lapsille ja perheille järjestettiin toimintamahdollisuuksia, joita perheet pystyivät itsenäisesti hyödyntämään (esim. liikuntarasteja)	32,6	67,4	39,9	60,1	< ,001

Taulukosta voidaan havaita, että lapsille tarjotussa tuessa on tilastollisesti merkitseviä eroja niin, että 3–5-vuotiaille lapsille tarjottiin useammin erilaisia valmiita tehtäväpaketteja ja toimintamahdollisuuksia kuin alle 3-vuotiaille. 3–5-vuotiaisiin lapsiin pidettiin myös useammin yhteyttä eri välinein ja heille järjestettiin ohjattua toimintaa tai vapaamuotoisia tapaamisia videon välityksellä useammin kuin alle 3-vuotiaille.

3.2 Vanhemmille tarjottu tuki sulkutoimenpiteiden aikana

Toisessa tutkimuskysymyksessä tarkasteltiin, millaista tukea tarjottiin päiväkotien varhaiskasvatuksesta kotihoitoon siirtyneiden lasten vanhemmille koronapandemian sulkutoimenpiteiden aikana keväällä 2020. Taulukossa 4 on esitetty varhaiskasvatuksen tarjoamat tuen muodot kotihoitoon jääneiden lasten vanhemmille.

Taulukko 4. Varhaiskasvatuksen tarjoama tuki kotihoitoon jääneiden lasten vanhemmille

	Kyllä %	Ei %
Vanhemmille annettiin neuvoja, ohjeita tai ideoita lapsen päivittäiseen toimintaan (esim. tehtäviä, videolinkkejä)	67,2	32,8
Päiväkodin henkilökunta auttoi lapsen päiväjärjestyksen suunnittelussa	10,0	90,0
Vanhempia tuettiin niin, että he pystyivät verkostoitumaan keskenään (esim. luomaan WhatsApp-ryhmän)	8,2	91,8
Vanhempia kehoitettiin olemaan yhteydessä, mikäli he kaipasivat tukea lapsen kanssa	68,1	31,9
Vanhemmille ja lapsille lähetettiin ryhmäkohtaisesti tervehdyksiä (esim. sähköpostitse tai Daisyn, Helmin, Wilman tai vastaavan järjestelmän kautta)	60,4	39,6
Lapsiryhmien vanhemmille järjestettiin yhteisiä tapaamisia videotapaaminen (esim. vanhempainilta)	4,2	95,8
Perheitä huomioitiin yksilöllisesti tiedustelemalla perheen ja lapsen kuulumisia	70,6	29,4
Perheisiin oltiin yhteydessä hallinnollista syistä (esim. varhaiskasvatusmaksut)	58,7	41,3

Tyypillisimmät tuen muodot olivat puhelimitse perheen ja lapsen kuulumisten tiedustelu, neuvot ja ideat lapsen päivittäiseen toimintaan ja kehoitus ottaa yhteyttä, mikäli vanhemmat kaipasivat tukea lapsen kanssa. Näitä tuen muotoja raportoi tarjonneensa noin kaksi kolmasosaa vastaajista. Lisäksi yli puolet päiväkodeista oli lähettänyt ryhmäkohtaisesti tervehdyksiä tai ollut vanhempiin yhteydessä erilaisista hallinnollisista syistä. Vähiten tarjottuja tuen muotoja olivat

vanhempien yhteiset videotapaamiset, vanhempien verkostoitumisen tukeminen ja lapsen päiväjärjestyksen suunnittelussa auttaminen.

Seuraavaksi tutkittiin, onko vanhemmille tarjotussa tuessa eroja, kun tarkastellaan 0–3-vuotiaiden ja 3–5-vuotiaiden ikäryhmiä. Eri ikäryhmien vanhemmille tarjottu tuki on esitetty taulukossa 5.

Taulukko 5. Varhaiskasvatuksen tarjoama tuki kotihoitoon jääneiden 0–5-vuotiaiden lasten vanhemmille ikäryhmän mukaan tarkasteltuna

	Alle 3-vuotiaat		3–5-vuotiaat		p-arvo
	Kyllä %	Ei %	Kyllä %	Ei %	
Vanhemmille annettiin neuvoja, ohjeita tai ideoita lapsen päivittäiseen toimintaan (esim. tehtäviä, videolinkkejä)	51,0	49,0	66,9	33,1	< ,001
Päiväkodin henkilökunta auttoi lapsen päiväjärjestyksen suunnittelussa	6,4	93,6	9,7	90,3	*
Vanhempia tuettiin niin, että he pystyivät verkostoitumaan keskenään (esim. luomaan WhatsApp-ryhmän)	5,7	94,3	8,2	91,8	*
Vanhempia kehoitettiin olemaan yhteydessä, mikäli he kaipa- sivat tukea lapsen kanssa	61,4	38,6	68,0	32,0	< ,001
Vanhemmille ja lapsille lähetettiin ryhmäkohtaisesti terveh- dyksiä (esim. sähköpostitse tai Daisyn, Helmin, Wilman tai vastaavan järjestelmän kautta)	52,6	47,4	60,1	39,9	< ,001
Lapsiryhmien vanhemmille järjestettiin yhteisiä tapaamisia videotapaaminen (esim. vanhempainilta)	3,1	96,9	4,2	95,8	*
Perheitä huomioitiin yksilöllisesti tiedustelemalla perheen ja lapsen kuulumisia	64,1	35,9	70,3	29,7	< ,001
Perheisiin oltiin yhteydessä hallinnollista syistä (esim. var- haiskasvatusmaksut)	54,3	45,7	58,2	41,8	< ,001

Eri ryhmien välillä havaittiin tilastollisesti merkitseviä yhteyksiä siten, että 3–5-vuotiaiden lasten vanhempiin oltiin useammin ryhmäkohtaisesti yhteydessä, kuin nuorempiin lapsiin. 3–5-vuotiaiden vanhemmilta kysyttiin useammin kuulumisia ja annettiin neuvoja ja ohjeita päivittäiseen toimintaan. 3–5-vuotiaiden

vanhempia kehoitettiin useammin olemaan yhteydessä, jos kaipasivat tukea lapsen kanssa. Myös hallinnollisista syistä oltiin useammin yhteydessä 3–5-vuotiaiden vanhempiin kuin alle 3-vuotiaiden vanhempiin.

3.3 Lapsille järjestetty etätoiminta

Kolmannessa tutkimuskysymyksessä tarkasteltiin taustatekijöiden yhteyttä lapsille järjestettyihin etätoiminnan muotoihin binäärisen logistisen regressioanalyysin avulla. Ensin tarkasteltiin sitä, mitkä taustatekijät ovat yhteydessä lapsille järjestettyyn ohjattuun videovälitteiseen toimintaan. Taulukosta 6 havaitaan, että taustatekijöistä henkilökunnalle järjestetty koulutus, päiväkodin koko ja palveluntarjoaja olivat tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä siihen, oliko varhaiskasvatuksessa tarjottu ohjattua toimintaa videon välityksellä. ($\chi^2(5) = 43,647$ $p < 0,001$, $R^2_{\text{Nagelkerke}} = 0,113$) Mallin selitysosuus selitettävän muuttujan vaihtelusta oli 11,3 %.

Taulukko 6. Lapsille järjestettyä ohjattua videovälitteistä toimintaa selittävät tekijät. Lapsille järjestettiin ohjattua videovälitteistä toimintaa 0=ei, 1=kyllä

selittävät muuttujat	OR	95 % alaraja	CI95 % yläraja	CI
Päiväkodin koko	1,007	1,002	1,011	
palvelun tarjoaja	2,917	1,731	4,916	
henkilökunnalle järjestettiin koulutusta	0,456	0,306	0,680	
käytössä tarvittavat laitteet	0,580	0,218	1,541	
käytössä tarvittavat ohjelmistot	0,955	0,438	2,080	

Taulukosta 6 havaitaan, että päiväkodin koko selitti toiminnan järjestämistä siten, että mitä enemmän päiväkodissa oli lapsia, eli mitä suurempi päiväkotikoko, sitä suuremmalla todennäköisyydellä päiväkotikoko selitti ohjattua videovälitteistä toi-

mintaa. Palveluntarjoajan ollessa kunnallinen päiväkotitoiminta, ohjattua videovälitteistä toimintaa tarjottiin todennäköisemmin kuin silloin, jos palveluntarjoaja oli yksityinen päiväkotitoiminta. Lisäksi päiväkodit, joissa ei järjestetty henkilökunnalle koulutusta järjestivät todennäköisemmin lapsille ohjattua videovälitteistä toimintaa.

Seuraavaksi selvitettiin mitkä taustatekijöistä ovat yhteydessä lapsille järjestettyihin vapaamuotoisiin video- ja etätapaamisiin. Taulukossa 7 on esitetty muuttujien vetosuhteet ja luottamusvälit. Taustatekijöistä henkilökunnalle järjestetty koulutus, päiväkodin koko ja palveluntarjoaja olivat tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä siihen, oliko varhaiskasvatuksessa tarjottu ohjattua toimintaa videon välityksellä. ($\chi^2(5) = 49,401$ $p < 0,001$, $R^2_{\text{Nagelkerke}} = 0,143$) Mallin selitysosuus selitettävän muuttujan vaihtelusta oli 14,3 %.

Taulukko 7. Lapsille järjestettyä vapaamuotoista videovälitteistä toimintaa selittävät tekijät.

Lapsille järjestettiin vapaamuotoisia videotapaamisia 0=ei, 1=kyllä

selittävät muuttujat	OR	95 % alaraja	CI95 % yläraja	CI
Päiväkodin koko	1,007	1,002	1,012	
palvelun tarjoaja	3,188	1,775	5,725	
henkilökunnalle järjestettiin koulutusta	0,34	0,216	0,537	
käytössä tarvittavat laitteet	0,373	0,091	1,525	
käytössä tarvittavat ohjelmistot	0,968	0,372	2,517	

Päiväkodin koko näyttäisi selittävän vapaamuotoisten videotapaamisten järjestämistä siten, että mitä suurempi päiväkotitoiminta, eli mitä enemmän lapsia, sitä todennäköisemmin päiväkotitoiminta järjesti vapaamuotoisia tapaamisia. Palveluntarjoajan kohdalla oli todennäköisempää, että kunnalliset päiväkodit järjestivät vapaamuotoisia videotapaamisia kuin yksityiset päiväkodit. Lisäksi ne päiväkodit,

joissa ei ollut henkilökunnalle koulutusta laitteiden ja ohjelmistojen käytöstä, järjestivät todennäköisemmin vapaamuotoisia etätapaamisia kuin ne yksiköt, joissa henkilökunnalle oli järjestetty koulutusta.

3.4 Vanhemmille järjestetty etätoiminta

Neljännessä tutkimuskysymyksessä tarkasteltiin vanhemmille järjestettyä tukea sähköisten viestimien välityksellä koronan aiheuttaman sulkutilan aikana. Ensinnä tarkasteltiin, mitkä taustatekijät ovat yhteydessä vanhemmille lähetettyihin sähköisiin ryhmäkohtaisiin tervehdyksiin. Taulukosta 8 käy ilmi, että taustatekijöistä ainoastaan päiväkodin koko oli tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä siihen, oliko päiväkodista lähetetty ryhmäkohtaisesti sähköisiä tervehdyksiä ($\chi^2(5) = 24,022$ $p < 0,001$, $R^2_{\text{Nagelkerke}} = 0,064$) Mallin selitysosuus selitettävän muuttujan vaihtelusta oli 6,4 %.

Taulukko 8. vanhemmille lähetettyjen sähköisten tervehdysten käyttämistä selittävät tekijät

selittävät muuttujat	OR	95 % alaraja	CI95 % yläraja
Päiväkodin koko	1,008	1,004	1,013
palvelun tarjoaja	1,068	0,641	1,779
henkilökunnalle järjestettiin koulutusta	0,775	0,510	1,178
käytössä tarvittavat laitteet	0,851	0,356	2,030
käytössä tarvittavat ohjelmistot	0,648	0,309	1,356

Päiväkodin koko on yhteydessä vanhemmille lähetettyihin sähköisiin tervehdyksiin siten, että mitä suurempi päiväkotiti, sitä todennäköisemmin vanhemmille lähetettiin erilaisia sähköisiä tervehdyksiä

Seuraavaksi tarkasteltiin sitä, mitkä taustatekijät ovat yhteydessä vanhemmille järjestettyihin yhteisiin videotapaamisiin. Taulukosta 9 huomataan, että taustatekijöistä palvelun tarjoaja ja henkilökunnalle järjestetty koulutus olivat tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä siihen, oliko päiväkotijärjestänyt yhteisiä videovälitteisiä tapaamisia vanhemmille. ($\chi^2(5) = 27,908$ $p < 0,001$, R^2 Nagelkerke = 0,158) Mallin selitysosuus selitettävän muuttujan vaihtelusta oli 15,8 %.

Taulukko 9. Vanhemmille järjestettyjä yhteisiä videotapaamisia selittävät tekijät

selittävät muuttujat	OR	95 % alaraja	CI95 % yläraja
Päiväkodin koko	1,007	0,998	1,016
palvelun tarjoaja	5,744	2,208	14,945
henkilökunnalle järjestettiin koulutusta	0,277	0,117	0,652
käytössä tarvittavat laitteet	0,00	0,000	0,000
käytössä tarvittavat ohjelmistot	2,622	0,677	10,148

Palveluntarjoajan kohdalla oli todennäköisempää, että kunnalliset päiväkodit järjestivät videotapaamisia kuin yksityiset päiväkodit. Lisäksi ne päiväkodit, joissa ei ollut henkilökunnalle koulutusta laitteiden ja ohjelmistojen käytöstä, järjestivät todennäköisemmin etätapaamisia kuin ne yksiköt, joissa henkilökunnalle oli järjestetty koulutusta.

4 POHDINTA

Tässä tutkimuksessa oli tarkoituksena selvittää päiväkotien tarjoamaa tukea lapsille ja heidän huoltajilleen koronan aiheuttaman sulkutoimenpiteiden aikana ja sitä, oliko tarjotussa tuessa eroja alle 3-vuotiaiden ja 3–5-vuotiaiden ikäryhmissä. Lisäksi tarkoitus oli selvittää mitkä taustatekijät ovat yhteydessä lapsille ja huoltajille järjestettyyn etätoimintaan ja yhteydenpitoon.

Lapsille tarjotussa tuessa tyypillisimmät päiväkotien tarjoamat tuen muodot olivat sähköiset tervehdykset, puhelut kotiin sekä erilaiset perheiden itsenäisesti hyödynnettävät toimintamahdollisuudet. Lapsille järjestetyssä tuessa oli selkeä ero alle 3-vuotiaiden ja 3–5-vuotiaiden ikäryhmissä. Tilastollisesti merkitsevää eroa ryhmien välillä oli siten, että useimpia tukimuotoja tarjottiin useammin 3–5-vuotiaille kuin alle 3-vuotiaille. Huoltajille tarjotussa tuessa tyypillisimmät tuen muodot olivat puhelimitse perheen ja lapsen kuulumisten tiedustelu, neuvot ja ideat lapsen päivittäiseen toimintaan ja kehoitus ottaa yhteyttä päiväkotiin, mikäli huoltajat kaipasivat tukea lapsen kanssa. Myös huoltajille tarjotussa tuessa tilastollisesti merkitsevissä eroissa oli kyse siitä, että 3–5-vuotiaiden huoltajille tarjottiin useammin tukea kuin alle 3-vuotiaiden vanhemmille. Lapsille ja vanhemmille tarjotussa tuessa ei ollut yhtäkään tuen muotoa, jota olisi tarjottu useammin alle 3-vuotiaille, kuin 3–5-vuotiaille. Tulosten perusteella voidaan pohtia, onko alle 3-vuotiaiden varhaiskasvatuksessa kuitenkin vielä enemmän hoidollinen suuntautuminen, jossa pedagogiikkaa, sosiaalisia kontakteja tai tuen järjestämistä ei nähdä niin tärkeänä kuin yli 3-vuotiaiden kohdalla.

Aiemmassa tutkimuksessa on todettu, että normaalioloissa huoltajat ovat usein tyytyväisiä varhaiskasvatuksen henkilöstön sitoutuneisuuteen ja luotettavuuteen ja yhteistyötä pidetään molemmin puolin toimivana (Kikas ym. 2011). Lapsen kanssa työskentelevä henkilökunta on monesti suuren osan päivästä lapsen kanssa ja omaa paljon tietoa lapsesta ja hänen kehityksestään. Tämän tiedon jakaminen huoltajille on tärkeää ja tiedolla voi olla vaikutusta siihen, miten huoltajat toimivat kotona lapsensa kanssa. (Lang, ym. 2020.) Tästä syystä erilaisin me-

netelmin toteutetun yhteydenpidon ja kuulumisten kyselyn voidaan ajatella olleen merkityksellisiä tukimuotoja. Aiemman tutkimuksen mukaan suurimpaan osaan perheistä onkin oltu ainakin jollain keinolla yhteydessä sulkutilan aikana. Koronan vaikutuksia tutkittaessa on tullut ilmi, että huoltajat, joiden lapselle tarjottiin videovälitteistä etäopetusta, olivat tyytyväisempiä varhaiskasvatukseen, kuin ne huoltajat, joiden lapselle tällaista etäopetusta ei järjestetty. (Lau & Lee, 2020.) Aiemmassa tutkimuksessa on lisäksi todettu, että mitä nuoremasta lapsesta on kyse, sitä tärkeämpänä sekä huoltajat, että varhaiskasvatuksen henkilöstö pitävät päivittäisiä kohtaamisia (Sandberg & Vuorinen 2008). Tästä syystä onkin hieman ristiriitaista, että erilaisia tukimuotoja on kuitenkin tarjottu useammin juuri yli 3-vuotiaille lapsille.

Kun tarkasteltiin lapsille järjestettyä ohjattuja ja vapaamuotoisia videovälitteisiä tapaamisia, taustatekijöistä lapsimäärä, palveluntarjoaja ja henkilökunnalle järjestetty koulutus olivat tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä molempiin. Mitä suurempi päiväkodin lapsimäärä oli, sitä todennäköisemmin päiväkodissa järjestettiin ohjattuja ja vapaamuotoisia tapaamisia videon välityksellä. Palveluntarjoajista kunnalliset päiväkodit tarjosivat todennäköisemmin sekä ohjattua että vapaamuotoista videovälitteistä toimintaa. Henkilökunnan koulutus selitti yllättäen videoväliteisen toiminnan tarjoamista siten, että päiväkodit, joissa ei ollut henkilökunnalle koulutusta laitteiden ja ohjelmistojen käytöstä järjestivät todennäköisemmin etätapaamisia kuin ne yksiköt, joissa henkilökunnalle oli järjestetty koulutusta. Aiempien tutkimusten mukaan varhaiskasvatuksen henkilöstön tieto- ja viestintäteknologiset tiedot ja taidot ovat vaatimattomalla tasolla (Casillas Martín ym., 2020). Lisäksi varhaiskasvatuksen henkilökunnan on todettu tarvitsevan lisää koulutusta tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden käyttämiseen ja hyödyntämiseen (Fenty & Anderson, 2014; Mertala, 2017). Tämän tutkimuksen tulosten perusteella voidaan kuitenkin ajatella, että niissä yksiköissä joissa etätapaamisia järjestettiin, oli jo valmiiksi riittävä osaaminen laitteiden ja ohjelmistojen käytöstä eikä koulutusta ole tarvittu. Toisaalta ne päiväkodit joissa koulutusta on tarvittu, eivät ehkä ole tarjonneet etätapaamisia.

Päiväkodin koko oli yhteydessä vanhemmille lähetettyihin sähköisiin tervehdyksiin siten, että mitä suurempi päiväkotikoko, sitä todennäköisemmin vanhemmille lähetettiin erilaisia sähköisiä tervehdyksiä. Vanhemmille järjestettyjä etätapaamisten kohdalla oli todennäköisempää, että kunnalliset päiväkodit järjestivät vanhemmille etätapaamisia kuin yksityiset päiväkodit. Lisäksi ne päiväkodit, joissa ei ollut henkilökunnalle koulutusta laitteiden ja ohjelmistojen käytöstä järjestivät todennäköisemmin etätapaamisia, kuin ne yksiköt, joissa henkilökunnalle oli järjestetty koulutusta.

Ennen pandemiaa tutkimuksissa on havaittu, että varhaiskasvatuksen ja vanhempien välinen yhteydenpito on enenevässä määrin siirtymässä erilaisiin sähköisiin järjestelmiin, pikaviesteihin ja sovelluksiin (Määttä & Rantala, 2010). Koronan aikana tehdyssä tutkimuksessa on huomattu, että pandemian aikana varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat alkaneet suhtautua yhä myönteisemmin tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen työssään (Hemmerich ym., 2021). Yllättävää oli se, että ne päiväkodit, joissa ei ollut koulutusta järjestivät todennäköisemmin etätoimintaa kuin ne, joissa oli koulutusta. Voidaan siis todeta, että varhaiskasvatuksen henkilökunta on tarttunut tilanteeseen rohkeasti ja aloittanut monin paikoin etäopetuksen ja yhteydenpidon järjestämisen huolimatta vähäisestä koulutuksesta ja osaamisestaan. Toisaalta koulutusta oli harvoissa päiväkodeissa ja sulkuaika on ollut niin lyhyt, että koulutuksen vaikutus ei ehkä näy tässä tutkimuksessa.

4.1 Tutkimuksen arviointi

Tutkimuksen vahvuutena voidaan pitää ajankohtaisuutta ja sitä, että aiempaa tutkimusta varhaiskasvatuksen tarjoamasta tuesta ja etäopetuksesta on varsin vähän. Tutkimuksen vahvuutena voidaan pitää myös sen suurta maakunnallista kattavuutta. Rajoituksena voidaan ajatella, että otanta ei täysin edusta perusjoukkoa. Tutkimuksessa kunnallisen päiväkodin lähiesihenkilöt olivat yliedustettuina. Vastaajista 83,5 prosenttia toimi kunnallisessa päiväkodissa ja 16,5 prosenttia yksityisessä päiväkodissa. Suomessa kuitenkin kunnallisia päiväkotiteja on

noin 72,5 prosenttia ja yksityisiä päiväkoteja 27,5 prosenttia. (Karvi 2019.) Tutkimuksessa saatiin vastauksia kaikista maakunnista, mutta väestömäärältään pienemmistä maakunnista saatiin suhteellisesti vähemmän vastauksia, kuin suuremmista maakunnista, joten tämä voi vähentää tulosten yleistettävyyttä.

4.2 Jatkotutkimusmahdollisuudet ja käytännön sovellukset

Kansainvälisessä tutkimuksessa on havaittu, että vanhemmat ovat toivooneet tukea varhaiskasvatukselta sulkutoimenpiteiden aikana. Lisäksi ne vanhemmat, joiden lapsille tarjottiin ohjattua toimintaa videon välityksellä, olivat tyytyväisempiä etävarhaiskasvatukseen, kuin ne vanhemmat, joiden lapsille tarjottiin etäopetusta tehtävien ja valmiiden tallenteiden kautta. (Lau & Lee, 2020.) Jatkossa olisi mielenkiintoista tutkia vanhempien näkökulmaa varhaiskasvatuksen tarjoamasta tuesta ja sitä, miten tyytyväisiä vanhemmat ovat olleet tukeen ja etäopetukseen.

Voidaan ajatella, että koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne ei jää ai-noaksi tulevaisuudessakaan, vaan vastaavanlaisia kriisitilanteita tulee eteen myös jatkossa. Koronan aiheuttama poikkeustila sulkutoimenpiteineen tuli varhaiskasvatukseen niin yllättäen, että siihen ei osattu varautua. Tilanne oli yllättävä ja uusi, eikä selkeää ohjeistusta ollut saatavilla. Tutkimuksissa onkin havaittu, että puutteet valmistautumisessa ovat näkyneet esimerkiksi heikkoina tieto- ja viestintäteknologisina taitoina ja osaamattomuutena vastata perheiden tarpeisiin poikkeustilanteessa. Lisäksi etäopetuksen järjestäminen on ollut haastavaa ja hajanaista. (Atilas, ym. 2021.)

Olisikin tärkeää, että varhaiskasvatus panostaisi sekä koulutuksessa että työkentällä vastaavanlaisten tilanteiden ennakointiin ja toimintasuunnitelmien luomiseen. Kansainvälisessä tutkimuksessa on löydetty pedagogisia toimintatapoja ja käytäntöjä, joiden pohjalta varhaiskasvatuksessa tulisi kehittää etäopetus-suunnitelmaa. Tulevaisuudessa etäopetussuunnitelman tulisi sisältää monipuolisesti erilaisia etäopetuksen muotoja ja suunnitelman siitä, miten vanhempia voidaan tukea ja miten yhteistyötä jatketaan poikkeavissa oloissa (Lau & lee,

2020). Tutkimuksen mukaan syksyllä 2020 vastaaviin poikkeustilanteisiin varautuminen oli Suomessa vielä vähäistä. Vain pienessä osassa kuntia oli laadittu toimintasuunnitelmia vastaavanlaisten poikkeustilanteiden varalle (Saranko, Alasuutari, Sulkanen, 2021).

Jo ennen koronapandemiaa on tutkimuksissa huomattu, että varhaiskasvatuksen henkilökunta tarvitsee uusien laitteiden ja ohjelmistojen lisäksi myös koulutusta tieto- ja viestintäteknologian käytöstä ja sen pedagogisesta hyödyntämisestä (Fenty & Anderson, 2014). Kuitenkin vain neljänneksessä päiväkodeista on tehty ennen koronapandemiaa suunnitelma tieto- ja viestintäteknologian käytön kehittämiseksi (Hietikko, Ilves & Salo, 2016). Varhaiskasvatuksen ammattilaiset ympäri maailmaa ovat olleet samanlaisen haasteen edessä sulkutoimenpiteiden aikana. Uuden tiedon pohjalta nyt kohdattuihin haasteisiin voidaan kuitenkin tulevaisuudessa vastaavissa tilanteissa vastata entistä paremmin laadukkaan suunnittelun ja ennakkoinnin avulla.

LÄHTEET

- Adedoyin, O. B., & Soykan, E. (2020). Covid-19 pandemic and online learning: The challenges and opportunities. *Interactive Learning Environments*, 1-13. doi:10.1080/10494820.2020.1813180
- Alanko, M., Kankaanranta, M. & Mehtälä, S. 2020. Digitaaliset portfoliot varhaiskasvatuksessa. *Kunnallisalan kehittämissäätiön julkaisu 30*. <https://kaks.fi/wp-content/uploads/2020/02/digitaaliset-portfoliot-varhaiskasvatuksessa.pdf>
- Alasuutari, M. (2010). Suunniteltu lapsuus – keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoidossa. *Vastapaino*.
- Aluehallintovirasto. (2020). Kuntakysely: Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä noussut koulujen avautumisen myötä. <https://valtioneuvosto.fi/-//1410845/kuntakysely-varhaiskasvatukseen-osallistuvien-lasten-maara-noussut-koulujen-avautumisen-myota>
- Atilas, J. T., Almodóvar, M., Chavarría Vargas, A., Dias, M. J. A., & Zúñiga León, I. M. (2021). International responses to COVID-19: Challenges faced by early childhood professionals. *European Early Childhood Education Research Journal* 29(1), 66-78. doi:10.1080/1350293X.2021.1872674
- Aubrey, C., & Dahl, S. (2014). The confidence and competence in information and communication technologies of practitioners, parents and young children in the early years foundation stage. *Early Years* 34(1), 94-108. doi:10.1080/09575146.2013.792789
- Bond, M., Marín, V., Dolch, C., Bedenlier, S., & Zawacki-Richter, O. (2018). Digital transformation in German higher education: Student and teacher perceptions and usage of digital media. *International Journal of Educational Technology in Higher Education* 15(1), 1-20. doi:10.1186/s41239-018-0130-1
- Casillas Martín, S., Cabezas González, M., & García Peñalvo, F. J. (2020). Digital competence of early childhood education teachers: Attitude, knowledge

and use of ICT. *European Journal of Teacher Education* 43(2), 210-223.
doi:10.1080/02619768.2019.1681393

Dayal, H. C., and Tiko, L. (2020). When are we going to have the real school? A case study of early childhood education and care teachers' experiences surrounding education during the COVID-19 pandemic. *Australasian Journal of Early Childhood* 45 (4), 336-347. doi: 10.1177/1836939120966085

Dong, C. (2018). Preschool teachers' perceptions and pedagogical practices: Young children's use of ICT. *Early Child Development and Care*, 188(6), 635-650. doi:10.1080/03004430.2016.1226293

Fenty, N. S., & Anderson, E. M. (2014). Examining educators' knowledge, beliefs, and practices about using technology with young children. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 35(2), 114-134.
doi:10.1080/10901027.2014.905808

Goldschmidt, K. (2020). The COVID-19 pandemic: Technology use to support the wellbeing of children. *Journal of Pediatric Nursing*, 53, 88-90.
doi:10.1016/j.pedn.2020.04.013

Hemmerich F., Erdem-Möbius H., Burghardt L. & Anders Y. (2021) Reasons Given by ECEC Professionals for (Not) Being in Contact With Parents During the COVID-19 Pandemic. *Frontiers in Psychology*. 12. doi: 10.3389/fpsyg.2021.701888

Hietikko, P., Ilves, V. & Salo, J. (2016) OAJ:n askelmerkit digiloikkaan. *OAJ:n julkaisusarja* 3:2016

Hodges, C. B., Moore, S., & Lockee, B. B. The difference between emergency remote teaching and online learning. *Educause Review*.
<https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning>

Jalongo, M. R. 2021. The Effects of COVID-19 on Early Childhood Education and Care: Research and Resources for Children, Families, Teachers, and Teacher Educators. *Early Childhood Education Journal* 49, 763-774.

- Kalogiannakis, M. (2010). Training with ICT for ICT from the trainee's perspective. A local ICT teacher training experience. *Education and Information Technologies*, 15(1), 3-17. doi:10.1007/s10639-008-9079-3
- Karvi. (2019). Tilastoraportti varhaiskasvatuksen järjestämisestä. https://karvi.fi/app/uploads/2019/09/Karvi_vaka_tilastoraportti_2019-1.pdf
- Karvi (2020). Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen vaikutukset tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen. <https://karvi.fi/app/uploads/2020/05/Poikkeuksellisten-opetusj%C3%A4rjestelyjen-vaikutukset-osa-I-Karvi-7.5.2020-1.pdf>
- Kerckaert, S., Vanderlinde, R., & van Braak, J. (2015). The role of ICT in early childhood education: Scale development and research on ICT use and influencing factors. *European Early Childhood Education Research Journal*, 23(2), 183-199. doi:10.1080/1350293X.2015.1016804
- Kekkonen, M. (2012). Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. [Väitöskirja, Tampereen yliopisto] <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/66856>
- Kikas, E., Poikonen, P., Kontoniemi, M., Lyyra, A., Lerkkanen, M., & Niilo, A. (2011). Mutual trust between kindergarten teachers and mothers and its associations with family characteristics in estonia and finland. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 55(1), 23-37. doi:10.1080/00313831.2011.539852
- Kim, J. (2020). Learning and teaching online during covid-19: Experiences of student teachers in an early childhood education practicum. *International Journal of Early Childhood*, 52(2), 145-158. doi:10.1007/s13158-020-00272-6
- Koivula, M., & Mustola, M. (2017). Varhaiskasvatuksen digiloikka: Jännitteitä lastentarhanopettajien ja lasten kohtaamisissa teknologian äärellä. *Kasvatus ja aika*, 11(3), 37-50.
- Kronqvist, E., & Jokimies, J. (2008). Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina. Tuloksia vaikuta vanhempi -selvityksestä. *Stakes*.

- Kyllönen, M., Liljeström, A., Sundell, T., & Tahvanainen, R. (2020). Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus poikkeusolojen aikana keväällä 2020. Länsi ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston julkaisu.
- La Vonne, F. (2014). Teaching beyond the classroom walls: The pros and cons of cyber learning. *Journal of Instructional Pedagogies*, 13, 1-7.
- Lang, S. N., Jeon, L., Schoppe-Sullivan, S. J., & Wells, M. B. (2020). Associations between Parent-Teacher cocaring relationships, Parent-Child relationships, and young children's social emotional development. *Child & Youth Care Forum*, 49(4), 623-646. doi:10.1007/s10566-020-09545-6
- Lau, E. Y. H., & Lee, K. (2020). Parents' views on young children's distance learning and screen time during COVID-19 class suspension in hong kong. *Early education and development*, 1-18. doi:10.1080/10409289.2020.1843925
- Leszczyński, P., Charuta, A., Łaziuk, B., Gałązkowski, R., Wejnarski, A., Roszak, M. & Kołodziejczak, B. (2018) Multimedia and interactivity in distance learning of resuscitation guidelines: a randomised controlled trial, *Interactive Learning Environments*, 26(2), 151-162, DOI: 10.1080/10494820.2017.1337035
- Livingstone, S., Mascheroni, G., Dreier, M., Chaudron, S., & Lagae, K. (2015). How parents of young children manage digital devices at home: The role of income, education and parental style. EU Kids Online. <http://eprints.lse.ac.uk/63378/>
- Metsämuuronen, J. (2011). Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Gummerus.
- Määttä, P., & Rantala, A. (2010). Tavallisen erityinen lapsi - onnistuneen yhteistyön arvoitusta ratkomassa. PS-Kustannus.
- Mertala, P. (2017). Wag the dog – the nature and foundations of preschool educators' positive ICT pedagogical beliefs. *Computers in Human Behavior*, 69, 197-206. doi:https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.12.037
- Mykkänen, J., & Böök, M. L. (2017). Moninaiset perheet ja varhaiskasvatus. Teoksessa. M. koivula, A. Siippainen, & P. Eerola-Pennanen (toim.),

Valloittava varhaiskasvatus : Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia (s. 75-86). Vastapaino

- Nurhonen, L., Chydenius, H., & Lipponen, L. (2021). Korona tuli kylään - tutkimushankkeen loppuraportti: Koronakriisin vaikutuksia varhaiskasvatukseen, Opetushallitus.
- OAJ 2020. Yli 2000 opettajaa vastasi OAJ:n kyselyyn: Lomautukset ja tartunnat pelkona varhaiskasvatuksessa. <https://www.oaj.fi/ajankohtaista/uutiset-jatiedotteet/2020/yli-2000-opettajaa-vastasi-oajn-koronavirus-kyselyyn-lomautukset-jatartunnat-pelkona-varhaiskasvatuksessa/>
- Opetushallitus (2018). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2018:3a. Opetushallitus.
- Sandberg, A., & Vuorinen, T. (2008). Preschool-home cooperation in change. *International Journal of Early Years Education*, 16(2), 151-161. doi:10.1080/09669760802025165
- Saranko, L., Alasuutari, M., & Sulkanen, M. 2021. Varhaiskasvatuspalvelut koronapandemian aikana. *JYU Reports 2*. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8614-8>
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson Education.
- Tarrant, K., & Nagasawa, M. (2020). New York Early Care and Education Survey: Understanding the Impact of COVID-19 on New York Early Childhood System. New York Early Childhood Professional Development Institute. <https://educate.bankstreet.edu/sc/2/>
- Tauriainen, L. (2000). Kohti yhteistä laatua : Henkilökunnan, vanhempien ja lasten laatukäsitykset päiväkodin integroidussa erityisryhmässä. Jyväskylän yliopisto.
- THL. (2021). Koronavirus COVID-19. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tilannekatsaus-koronaviruksesta>
- Ugaste, A., & Niikko, A. (2015). Identifying the problems that finnish and estonian teachers encounter in preschool. *European early childhood*

- education research journal, 23(4), 423-433.
doi:10.1080/1350293X.2015.1087137
- Valtioneuvosto (2020a). Asetus 126/2020
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20200126>
- Valtioneuvosto (2020b), Lasten ja nuorten hyvinvointi koronakriisin jälkihoidossa: Lapsistrategian koronatyöryhmän raportti lapsen oikeuksien toteutumisesta 24.6.2020. Valtioneuvoston julkaisuja 2020:21
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162318/VN_2020_21.pdf?sequence=7&isAllowed=y
- Vlasov, J., & Hujala, E. (2017). Parent-teacher cooperation in early childhood education - directors' views to changes in the USA, russia, and finland. *European Early Childhood Education Research Journal*, 25(5), 732-746. doi:10.1080/1350293X.2017.1356536
- Wendel, M., Ritchie, T., Rogers, M. A., Ogg, J. A., Santuzzi, A. M., Shelleby, E. C., & Menter, K. (2020). The association between child ADHD symptoms and changes in parental involvement in kindergarten children's learning during COVID-19. *School Psychology Review*, 49(4), 466-479.
doi:10.1080/2372966X.2020.1838233
- Wennberg, M., Luukkonen, T., & Haila, K. (2020) Sosiaalihuollon ja lastensuojelun kantokyky koronakriisin aikana. Haastavat tekijät ja uudet ratkaisukeinot kriisistä selviämiseksi. *Itlan raportit ja selvitykset* 2020:1.
- WHO. (2021). WHO director-general's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 march 2020. <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>
- Williamson, B., Eynon, R., & Potter, J. (2020). Pandemic politics, pedagogies and practices: Digital technologies and distance education during the coronavirus emergency. *Learning, Media and Technology*, 45(2), 107-114.
doi:10.1080/17439884.2020.1761641